

Fra serien: Set Nedefra

Af Jørgen Olsen

ET 'OPLÆG' TIL -----

----- HUMANISTISK BEGRAVELSE

INDLEDNING

Det er mit ønske at få åbnet en dialog om udvikling af en 'model' til afholdelse af 'Humanistisk Begravelse'. -- Flere og flere tager afstand fra 'det kirkelige'. Der er brug for alternativer, og der kan være mange betragtninger i form og stil til en sådan højtidelighed.

Der er dybe traditioner for kirkelige begravelser, der i mangel af alternativer også benyttes af mennesker uden reel tilknytning til kirken. --- Der er brug for at udfylde det 'tomrum'. Der ligger et behov der mangler at blive opfyldt, samt en handling der mangler at blive udviklet til en bredere kreds af mennesker, og af personer der vil påtage sig en sådan opgave.

Jeg giver her et oplæg som udgangspunkt til en sådan handling. Mit grundlag er præget af mine holdninger, det jeg i anden sammenhæng har udarbejdet og benævnt som 'Jysk Humanisme'. Det er således antagelig præget af min 'jyske kultur'. -- Der henvises iøvrigt til min hjemmeside www.setnedefra.dk i en sammenhæng. --- Men oplægget kan også kaldes 'borgerlig begravelse'.

For mange mennesker vil det ofte være sådan, at de måske engang har haft en tilknytning til kirken, men senere i livet har valgt kirken fra. Et sådan grundlag bør man ved den situation også kunne tale om, og tage med som en del af livet i vor tid. --- Måske har kristendommen været det for den pågældende, som Blicher skriver det i 'Hulde engel du min barndomsven, tro ledsager i de svundne dage' --. Men gennem livet med et ændret 'valg'. -- Hertil så andre, der aldrig har haft tilknytning til kirken. -- Et bredt grundlag at tage hensyn til.

Døden er vanskelig at tale om i vor kultur, selvom der kun er et 'hårs-bredde' mellem 'liv og død'. Døden er ikke en entydig situation. Mange har i dag et langt og alvorligt sygeforløb, hvor 'afskeden' måske er foregået lang tid før døden indtræffer. Det kan være en lang belastende periode. --- Døden kan også være pludselig, og i særlig grad efterlade stor sorg og chok til de pårørende. --- Og der kan være selvmord, som den måske dybeste tragedie. --- Men den største sorg er nok at miste et barn, ung eller ældre. --- Sammen skal de der ønsker at medvirke til gennemførelse af højtideligheden, udvikle ord og indhold til de givne situationer. --- Skulle den afdøde eller dennes pårørende have udtrykt ønske om en salme eller kristent relaterede elementer, bør der kunne gøres plads til det.

Nedenfor mit oplæg til en begravelseshandling.

Begravelses/bisættelses handlingen.

Det er naturligt at forudsætte, at de der deltager ved højtideligheden, alle kender til den døde. Her benævner vi den døde som N.N. --- **Døden er altid 'tung'. -- Noget er 'slut', som ikke kan genskabes. 'Noget' bliver tomt, 'meget' bliver anderledes for de efterladede. --- Døden er altid tung. -- Men vi ved at døden er en realitet vi må forholde os til, derfor en erkendelse heraf, således at en begravelse/bisættelse også kan opleves som en 'naturlig' situation, vi hver især må forholde os til, og lade os påvirke af.**

1. Del af handlingen

Højtideligheden indledes med 3 - 4 minutters stille musik. (som eks. fra Mozarts klaverkoncert Nr 21.).

I denne første del er det hensigten at kunne tegne et 'billede' af N.N. fra fødsel til grav. Det kan derfor være afgørende forud at have haft en personlig samtale med én eller flere af de efterladte. Således f.eks. :

1. Om fødested og forældre
2. Om opvækst og skolegang
3. Om forløbet efter skolegang og evt. videre uddannelse og arbejde.
4. Om N.N.'s familieforhold i øvrigt, evt. ægteskab/samlever og evt. børn
5. Om dette familieskab, om forælderrollen, om N.N.'s evt. egen oplevelse af denne rolle etc.
6. Om arbejdslivet og interesser
7. Om musik, film og den litteratur der kunne optage N.N.
8. Om N.N. selv har efterladt noget nedskrevet, der kan beskrive hans tanker og meninger.
9. Om N.N. havde særlige ønsker ved sin begravelse/bisættelse, og om dens form og indhold.
Etc., Etc.

Det er min hensigt at opdele en tale over N.N. i to dele. Den første del hen over de omtalte punkter, ud fra de givne oplysninger. En samlet tale må efter min opfattelse ikke tage mere end ca. 12 - 14 min. Denne første del således ca. halvdelen.

Første del forestiller jeg mig afsluttet med en sang, evt. musik. Det kunne være af betydning med musikledsagelse, alternativ musikgengiver. Den musik der ønskes spillet, skulle således gerne tilkendegive N.N.'s musikønsker, og i særlig grad noget karakteristisk, som kan medvirke til at kæde N.N.'s liv til en større sammenhæng, for en bredere oplevelse af personen.

2. Del af handlingen

N.N. som menneske. Her bevæger vi os fra N.N.'s personlige liv, videre i den større sammenhæng mennesker imellem. --- Denne anden del skal føre os videre til at se N.N. som en del af 'os', en del af det 'at være menneske'. Hvis N.N. har sagt og skrevet noget i den sammenhæng, vil det være meget væsentligt. Der er ingen facitliste på 'at være menneske'. Kun en uendelig række af betragtninger. --- Derfor hvis der er betragtninger af N.N., bør de have betydning.

Men derudover vil jeg gerne tilføje almene betragtninger om det 'at være menneske'. Det være sig fra fortidens digtere, ikke mindst i 1800-tallet, men også frem i nyere tid Jeg udtrykker det sådan, fordi jeg her i særlig grad finder de 'enkle' og 'forståelige' betragtninger herom, og hvoraf en del er omtalt på www.setnedefra.dk. -- Vi har i vor litteratur så store værdier at lære af, at vi bør kunne trække elementer frem til en sådan situation.

N.N.'s liv var ikke kun 'hans eller hendes', men en del af 'os alle'. Det er det budskab jeg gerne vil tale om ved en sådan højtidelighed. **'Vi' er ikke hver især 'en øde ø', men en del af et 'fastland'.** ---

En 'tese' hedder, at hvis man 'vil livet', kan alt fra 'livet' bruges'. --- Mit oplæg er således præget af den hensigt, at bruge det der er tilgængeligt fra N.N.'s liv, til at bringe videre til vi andre. --- **En anden 'tese' hedder, at 'af ethvert liv der er levet, kan vi lære noget'.** --- **Vi kan få en ny impuls, en erkendelse, en bekræftelse, eller en afkræftelse af dette og hint. -- Et bidrag til egen udvikling.**

Anden del afsluttes ligeledes med sang og evt. musik. --- Ud over selve talen på sammenlagt højst ca. 12 -14 min., kan sang, musik og andet udgøre en helhed, hvis samlede varighed næppe bør være mere end 30 - 40 min. --- Det antages at der efter begravelse/bisættelse er en mindehøjtidelighed, hvor der er 'fri tale' fra de deltagende, med en forhåbentlig omtale af mange erindringer om N.N.

Er der tale om begravelse, er det min tanke, at der ved graven siges nogle få afrundende ord, og gerne et vers fra litteraturen, oplæst eller sunget. Som et eksempel på afsluttende ord og et endeligt farvel f.eks. følgende :

***Det er vor skæbne på ondt og godt, og det er hvad vi ved om stort og småt
At som dage kommer og svinder hen, -- bli'r der af vort liv kun støv igen.
Ære være mindet om dig !***

Ved en bisættelse vil jeg foreslå denne handling det sted højtideligheden finder sted.

Om Sange :

Det er først af alt de sange som N.N. i givet fald selv har udvalgt. Dernæst eller i stedet herfor de efterlattes ønsker. Har man brug for ideer hertil, har jeg nedenfor eksempler på mulige sange jeg kan forestille mig :

Om mennesket i livet og samfundet :

Inger Christensen : "Et samfund kan være så stenet, at alt er en eneste blok --".

N. F. S. Grundtvig : "Et jævnt og muntert virksomt liv --".

" " : "Moders navn er en himmelsk lyd --".

" " : "Jeg gik mig ud en sommerdag at høre --".

B. S. Ingemann : "Til sagn og eventyr --".

Piet Hein : "Du skal plante et træ --".

Ambrosius Stub : "Hvad vindes på verdens vidtløftige hav --". (Evt. uden vers 6)

(Evt. læse 'Verden er et flyvesand', og /eller 'Jeg lever vel fornøjet')

Kim Larsen : "Om lidt bliver her stille --". (Evt. til fælles afsked)

Og om vort land :

Johs. V. Jensen : "Hvor smiler fager den danske kyst ---". (Evt. blot enkelte vers)

H. C. Andersen : "I Danmark er jeg født ---".

" " : "Jylland mellem tvende have ---".

Valdemar Rørdam : "Danmark, i tusind år ---".

A. Oehlenschläger : "Der er et yndigt land ---"

L. C. Nielsen : "Jeg ser de bøgelyse øer ---".

Chr. Winther : "Her gad jeg bo og bygge ---". (Evt. blot enkelte vers)

--- Og meget mere kunne føjes til ----. Men således om 'tanker', 'drømme' og 'ønsker'.

Jørgen Olsen (2012)

Fra serien: Set Nedefra kan nævnes flere supplerende materialer, der kan give indhold og fylde til en videre udvikling af betragtninger : (med henvisning til www.setnedefra.dk)